

נהנה. ומצינו דביאה מקרי אכילה וכמש"כ כי אם הלחם אשר הוא אוכל. וכתוב (משלי) אכלה ומחתה פיה וגו'. וביומא (ע"ב ע"א) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים ודרשו דקאי על עריות, ולישנא מעליא נקט. וכן הך דהכא אוכלת עמו מלילי שבת לילי שבת מפרש דהיינו תשמיש ולישנא מעליא נקט. ובנדה (י"ז ע"א) מאן בעי פקולי לנהמא ובערוך פירש דהיינו תשמיש בלשון נקי כדכתוב כי אם הלחם אשר הוא אוכל. ובשבת (ס"ב ע"ב) אנשי ירושלים אנשי שחץ היו, אדם אומר לחבירו במה סעדת היום וכו'.

והביא ממהר"ל בנתיבות עולם נתיב העבודה (פט"ז) דזהו הטעם מ"ש שהאוכל לחם בלי נטילת ידים כאילו בא על הזונה. ששתייהן נקראים אכילה, ואם עושה אותם בלי הכנה והתקדשות הנצרך שווים הם.

ועיין בנתיבות שלום ח"א תחלת מאמר קדושים תהיו.

★★

בגמ': אב"ל זן קטני קטנים, עד כמה עד בן שש כדרב אסי דאמר רב אסי קטן בן שש יוצא בעירוב אמו וכו'.

המוגן אברהם (סי' תי"ד) כתב לענין קטן היוצא בעירוב אמו דאם הוא חריף ואין צריך לאמו אפילו בן חמש אינו יוצא בעירוב אמו. וכתב האבני מלואים (סי' ע"א סק"ב) דנראה לפ"ז דה"נ לענין מזונות אם הוא חריף ואין צריך לאמו, דגם בבן חמש אין חיוב לתת לו מזונות, ואפילו אי נימא דחיוב מזונות בניו לא משום חיוב מזונות של האם הוא ואפילו כשמתה האם חייב לזון את בניו הקטנים, מ"מ כיון דהגמרא דימתה מזונות לעירוב, כל שהוא חריף ואין צריך לאמו, לאו בכלל קטני קטנים הוא.

★★

בגמ': אב"ל זן קטני קטנים עד כמה עד בן שש כו'.

קיי"ל דעבד עברי שנמכר, האדון חייב במזונו אשתו ובניו, מדכתוב ויצאה אשתו עמו. והביא המשנה למלך (רפ"ג מהל' עבדים) מהרא"ם פ' בהר דשיעור של בניו שהאדון חייב לזונם היינו כדאיתא הכא שהאב חייב לזונם עד שש שנים, וה"נ האדון חייב לזון בני עבדו עד שש שנים.

חסדא לא ידעה דאביי מדבית עלי, ולא ידעה דהוא מת כשהי' בן ששים, וע"כ אמרה לדביתהו קטלת ליך תלתא וכו'.

ולפי"ז גם שפיר אין לדחות סברת הריב"ש לתלות במכת מדינה מכח דברי בת רב חסדא, דהא לא ידעה דאביי מדבית עלי, וע"כ לא תלתה זאת בזה וכנ"ל, עיי"ש.

הבית יצחק (א"ה ח"א סי' מה) דחה ראיית החת"ס, די"ל דבאמת היה לאשתו של אביי דין קטלנית מחמת שני הבעלים הראשונים דתרי זימני הוי חזקה לענין סכנתא.

★★

בגמ': אמרה לה קטלת ליך תלתא וכו'.

הבית יצחק (אבהע"ז ח"א סי' מה) למד מדברי הספר חסידים דאין דין קטלנית רק באיש שמת בלי בנים אבל כשהשאר בנים אין לאשתו דין קטלנית. ותמה עליו הבית יצחק מדאמרה לה דביתהו לאשתו של אביי קטלת ליך תלתא וכו' והא אביי הניח בנים [רב ביבי בר אביין ומ"מ היה על אשתו דין קטלנית. אלא דכתב הבית יצחק די"ל דבלא"ה היה לה דין קטלנית ע"י שהיתה נשואה לפני אביי לשנים אחרים שמתו.

דף ס"ה ע"ב

בגמ': ואגב אורחיה קמ"ל דניתבינהו ניה"ה במועד כי היכי דניהוי לה שמחה בגוייהו.

בשו"ע (או"ח סי' תקכ"ט ס"ב) נפסק דחייב אדם לשמח אשתו ובניו ברגל, כיצד משמחן, הנשים קונה להן בגדים ותכשיטים כפי ממונו. וכתב שם החכמת שלמה, דבסוגיא כאן מבואר דה"ה דיוצא הבעל ידי חובתו אם קונה לאשתו מנעלים חדשים מרגל לרגל אם אין ביכולתו לקנות יותר. [וכן פסק הביאור הלכה מהאלי' רבה בשם המהרי"ל].

★★

בגמ': מאי אוכלת כו' רב אשי אמר תשמיש.

הגאון ר' יוסף ענגיל בספרו בית האוצר (מערכת א-כ כלל קעו) מביא כמה דברים שהשתוו אכילה וביאה, כמו שמצאנו שמתעסק פטור חוץ מחלבים ועריות שבהן חייב שכן